

1609

2. Beh. af Forsl. t. Finantslov f. Finantsaaret fra 1. April 1877 til 31. Marts 1878.

1610

ning, det forstaar jeg ikke. De ville derved paa forskjellig Maade maaske kunne udvickles til større Indsigt i Andendelsen og Benyttelsen af disse fattige Egne, end der nu er tilstede, saa at denne Bevilling kunde blive til Fordel for vort Land og altsaa paa indirekte Maade gjøre ikke uvæsentlig Nytte. At dette skulde røre ved Nogens Samvittighed, kan jeg ikke forstaa. Ivertimod, Ringkjøbing Amt er med Hensyn til den udvidede Undervisning et af de mest stedmoderlig behandlede Amter i hele Landet. Det har ikke en kørd Skole, naturligvis, men heller ikke nogen Realskole, som, saa vidt i alt Fald mig bekendt, har en eneste Stillings Tilskud, og Udvalget har derfor med Tilfredsstillelse grebet denne Velighed og er for sit Bedkommende rede til at gaa ind paa dette Andragende fra denne fattige Egn, som ikke har nogen Latinskole i Nærheden og ikke har nogen anden Anstalt, som kan yde et Udviklings. Medens Forholdet altsaa er dette, reiser man Betænkkeligheder imod vort Forslag. Den ærede Ministers Betænkkeligheder kan jeg fatte, han er naturligvis noget fortrydelig over, at hans Forslag fandt saa ringe Gjenklang her i Thinget ifjor; det er mennefskeligt, det kan jeg forstaa. Den ærede Minister holdt ved sit Forslag paa, at der skulde gives en vis generel Bemyndigelse til at hjælpe Statskoler eller offentlige Skoler frem efter visse Regler med det fornøgne Tilsyn. Han staaer mere paa de offentlige Skoler med Tilsyn end paa de private, og vi staa, hvor Forholdene tale derfor, paa det Princip, der holder mere paa de private Skolers Vel, navnlig den almindelige Skole, end paa de offentlige Skoler, og derfor ihjelslog vi ifjor Ministers Forslag. Der var dels en almindelig Meningsforskjel imellem os og Ministeren, og dels mente vi, hvad der udtrykkelig blev yttret, at man hellere maatte ligesom hidtil tage de enkelte foreliggende Tilfælde under Overveielse og Døstelse og saa bestemme, om man vilde bevilge eller ei, fordi Forholdene kunde være saa overordentlig forskellige, at man ikke godt kan henjøre dem under almindelige Regler. Dette skal jeg sige til den ærede Minister og hans nye Meningsstille i dette Punkt, min ærede Ven fra Mariibo Amts 4de Valgkreds (Clausen). — Saa komme vi til Spørgsmaalet om den bestiftede Tilsynsmand ved Folkehøjskolerne. Det har glædet mig at høre dette Forhold fremstille noget mere klart, saa at vi have faaet Betydningen deraf noget mere frem, end vi egentlig tidligere have havt. Med Hensyn til denne Bevilling har den ærede Mini-

ster jo meddelt os meget oprigtigt, at af de 28,000 Kr., som bevilges til Folkehøjskolerne, tager han forlovs indtil 2,000 Kr. til den bestiftede Tilsynsmand. Jeg veed ikke, hvilken Berettigelse den ærede Minister har dertil. Dette Spørgsmaal er ikke specielt blevet overveiet i Udvalget, men, saavidt man er kommet med sine Overveielser, mener man ikke, der eksisterer nogen Bemyndigelse for den ærede Minister til at anvende disse 28,000 Kr. paa anden Maade end direkte til Højskolerne eller til Skolefondene, som uddele disse Tilskud. Dette Spørgsmaal vil jeg altsaa blot have fremdraget, og det maa da være Gjenstand for nærmere Overveielse mellem anden og tredje Behandling. Jeg maa altsaa bede bemærket, at det ikke er 28,000 Kr., vi bevilge til Højskolerne, men kun 26,000. Der er altsaa for det Første denne Opsattelse, og dernæst er der en Theori, som jeg egentlig ikke finder noget Stødende ved i den ærede Ministers Mund. Ministeren har den Betragtning, at det er heldigt, at een Mand fører dette Tilsyn, at dette giver et mere ligeligt Begreb om det Hele, og at han kan virke — naturligvis ved den venlige Maaade, hvorpaa han forudsættes at tage paa Tingene, — paa disse Skoler i Retning af Ensformighed; det maa være Mening. At dette har jeg som sagt ikke saa meget imod fra Ministerens Standpunkt; men jeg havde ikke troet, at en Mand, der har staaet i et saadant Forhold til Højskolerne, som det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 3die Valgkreds (Dinesen), havde villet acceptere en lignende Opsattelse, thi det forekommer mig, at dersom vi skulle ønske Noget for Højskolerne, maa det være det, at enhver af dem udvikler sig efter sin Natur, at naar deres Natur er forskjellig, maa ogsaa deres hele Virksomhed, Væsen og Udseende blive forskellige, og Folket kan da efter den forskellige Trang og Syn, det har, vælge blandt de forskellige Skoler. Men den Udvikling efter sin egen fri Natur, som maa være Højskolen egen, det er den, man søger at hæmme, naar man vil have en Mand, der med sit oplivende eller maaske ikke oplivende — veiledende eller maaske vildledende — Tilsyn skal besøge Skolerne. Jeg bruger her Ord, der fremkom fra det ærede Medlem for Frederiksborg Amts 3die Valgkreds, Ord — han sagde nemlig oplivende og veiledende — og for dem, der holde af Statstilsyn, er dette altid oplivende, veiledende og opholdende; men det kan blive det Modsatte, naar denne Mand skal se, om hans Hensætninger tages tilfølg, thi naar han kommer næste Aar, og